

30. 8. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hromadné žaloby ve světle evropské legislativy

Je obecně známo, že evropská legislativa klade dlouhodobě důraz právě na ochranu spotřebitelů a snaží se jim zaručit širší práva, než jim mnohdy samotné členské státy nabízejí. S tímto souvisí i trend hromadných, resp. kolektivních žalob, ke kterým Evropská unie své členské státy již několik let vybízí.

Dle názoru zástupců Evropské unie, ale ostatně i dle legislativních tvůrců právních předpisů o hromadných žalobách v členských státech, je právě **institut hromadných žalob velice efektivním nástrojem k prosazování kolektivních nároků poškozených spotřebitelů**, avšak již **nepanuje taková shoda na konkrétním způsobu, jak institut hromadných žalob inkorporovat**, tedy zda primárně prosazovat princip opt in, neboli princip přihlašovací, či zda primárně prosazovat princip opt-out, neboli odhlašovací atp.

Na unijní úrovni považujeme v souvislosti s institutem hromadných žalob za stěžejní nyní ještě platnou směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 – **„Směrnice o zadržovacích žalobách“**, a dále Doporučení Komise č. 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdražení se jednání a náhrady škody v členských státech – **„Doporučení“**, nicméně nejstěžejnějším předpisem, který je momentálně připravován, je právě návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice o zadržovacích žalobách – **„Směrnice o zástupných žalobách“**, která předchodí Směrnici o zadržovacích žalobách zruší a díky které je mimo jiné přijímán i zákon o hromadných žalobách v českém právním prostředí. Je však třeba posoudit, v jakém rozsahu jde navrhované znění českého zákona o hromadných žalobách nad rámec navrhované Směrnice o zástupných žalobách.

Nejprve je třeba říci, že **Směrnice o zástupných žalobách se vztahuje zatím pouze na zástupné žaloby týkající se ochrany spotřebitelských práv, avšak český zákon o hromadných žalobách má mít rozsah působnosti mnohem širší**, v podstatě nemá být rozsah působnosti českého zákona zásadně omezen. Může se tedy týkat pravděpodobně i oblasti životního prostředí, ochrany osobních údajů atp.

Směrnice o zástupných žalobách pak členským státům přesně nedefinuje, jak konkrétně má mechanismus týkající se zástupných/hromadných žalob vypadat, **důležitá je pouze existence podobného institutu**. Jak konkrétně má pak daný institut fungovat, je ponecháno na jednotlivých státech, postačí tedy pouze dodržovat základní rámec, který dle tvůrců českého zákona o

hromadných žalobách naše úprava splňovat bude. Každopádně **evropská směrnice nemá v úmyslu ovlivňovat hmotněprávní úpravu členských států**, soustředí se **výlučně na procesní postupy** týkající se zejm. ochrany poškozených spotřebitelů.

Co se týká požadavku na procesní legitimaci, směrnice o zástupných žalobách uvádí, že zástupnou/hromadnou žalobu smí podat pouze **speciální kvalifikovaný subjekt neziskového charakteru**. Tento požadavek český návrh zákona splňuje, tedy že hromadnou žalobu bude moci podat i zájmové sdružení, nicméně figuruje zde ještě osoba správce skupiny. **Zájmové sdružení se při splnění nutných zákonných požadavků zcela jistě může stát správcem skupiny, nicméně správcem skupiny se dle českého návrhu zákona může stát i zcela jiný komerční subjekt**, který splní požadavky dané zákonem a Ministerstvem spravedlnosti a zde lze tedy diskutovat o tom, zda-li mohou být správci skupiny opravdu jakoukoliv osobou nebo pouze neziskovou organizací. Je však třeba podotknout, že směrnice o zástupných žalobách ještě zdaleka není v jejím finálním znění a na tak důsledný výklad je nejspíše ještě brzy.

Další nejasností se může zdát využití zejm. principu opt-out v českém návrhu zákona, jelikož návrh směrnice uvádí, že kvalifikovaný subjekt, který je k podání žaloby legitimován, musí získat „**pověření od spotřebitele**“. Při využití principu opt-out, tedy principu odhlašovacího, není zcela zřejmé, že takovéto pověření od spotřebitele bude uděleno, a v tomto ohledu je návrh českého zákona právě i odborníky kritizován, jak uvádíme i v našich předchozích článcích.

Další odchylkou české úpravy od evropské, kterou považujeme za podstatné zmínit, je možný rozpor v otázce, jak s vysouzenou částkou při úspěšném sporu naložit. Návrh evropské směrnice **v případě tzv. „bagatelních“ nároků předpokládá využití vysouzené částky k veřejně prospěšným účelům**. Český návrh zákona však na prvním místě umožňuje poškozeným spotřebitelům se do řízení přihlásit, přičemž až zbylá - spotřebiteli nevybraná část z úspěšně absolvované žaloby bude přenechána k veřejně prospěšným účelům. Dle důvodové zprávy návrhu zákona o hromadných žalobách však existuje opodstatněný předpoklad, že bagatelní nároky nebudou spotřebitelé v řízeních vymáhat a částka tak stejně k veřejně prospěšným účelům přejde.

Je také pravděpodobné, že návrh zákona o hromadných žalobách projde ještě pozměňovacími návrhy, a to právě v návaznosti na výše uvedené možné nejasnosti v kontextu s evropskou směrnicí, což budeme samozřejmě i my pravidelně sledovat.

V příštím pokračování se zaměříme na vymezení konkrétních subjektů, proti kterým mohou hromadné žaloby reálně směřovat.

Mgr. Suzan Saidamová,
advokátní koncipientka

[SAMAK](#)

Purkyňova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 211 222 244

e-mail: info@samak.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)